

C. kr. pošti!

Nedostavljene številke je poslati administraciji „Eisenbahner“
Dunaj V. Bräuhausegasse 84.



ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO
se nahaja v Trstu ul. Madonnina 15.
Telefon 1570.
UPRAVNIŠTVO
Dunaj V. — Bräuhausegasse 84.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina:

za celo leto 4:40 K
za pol leta 2:20 K
za četrt leta 1:10 K
Posamezna številka 18 vin.

Štev. 9.

V Trstu, 1. maja 1914.

Leto VII.

25

Petindvajsetletnica delavskega praznika.

Preteklo je petindvajset let, ko je zavedni proletariat prvič praznoval svoj praznik. Z navdušenjem in ponosom je delavstvo slavilo svoj dan, tirani in tlačitelji pa so trepetali pred revolucijo, ker so se jim mešali pojmi. S splošnim praznovanjem istega dne je delavstvo po vsem svetu pokazalo svojo moč in manifestiralo za svoje pravice.

Marsikateri izmed nas se še spominja tega dne, ko je prvič imel priliko, s svojimi sotrpini praznovati delavski praznik prvega majnika. Danes, po dolgih in krutih bojih za osvoboditev iz jarma suženjstva in za človečanske pravice, se s ponosom oziramo na brezpravno preteklost in se veselimo napredka, ki ga je povzročila delavska solidarnost. Marsikoga je takrat, ko se je ojunail in skušal otresti suženjskih verig, navdajal nekak strah pri prvem nastopu. Še večji strah in presenečenje pa je manifestacija vzbudila pri izkoriščevalcih, ki so se pričeli bati za svoj mamon. Vsi kapitalistični beriči so bili tisti dan pripravljeni, da nas naskočijo. Spoznali so pomen naše moči.

Od nepozabnega prvega praznovanja prvega majnika leta 1890, ki je stotisoče delavskih trpinov obudilo k novemu življenju, se je mnogo izpremenilo. Takrat je bilo delavstvo popolnoma brezpravno in zatirano. Živelo je pravo suženjsko življenje. Še bolj kot vsak drugi proletarec pa so bili takrat izkoriščani in zatirani železničarji. Železniški delničarji so tiščali svoje sužnje ob tla in jim niso pustili do oddiha. Zanikali so jim vsak svoboden gibljaj in jim odrekali vsako pravico. Čutili so se kot nekaki bogovi in zahtevali slepo pokorščino. Mnogo tega božanstva pa je tekom časa izginilo v prah. Teptani sužnji pa so začeli dvigati svoje glave in rušiti verige kos za kosom. Železničar se je povzdignil od tlačnega sužnja do človeka, tirani pa so morali ublažiti svoje zatiranje in izkoriščanje.

Spominjamo se še časa, ko so delavci po skladiščih imeli nepretrgano službo po več dni in noči zaporedoma. 36urna služba za te trpine je bila skoraj navsod navadna. Čuvaji so po 24urni službi imeli samo 6 ur počitka. In tako bi se moglo naštetih mnogo kategorij. Vsi so imeli čezmerno dolgo službo in skoraj nič počitka.

Danes pa so razmere povsem drugačne. In kaj je povzročilo to? Delavstvo se je pričelo zavdati svojega človečanstva in je solidarno stopilo v boj za svoje svete pravice. Z določitvijo prvega majnika kot vesoljnega delavskega praznika pa proletariat tudi na zunaj manifestira svojo solidarnost.

Noben državni ali cerkveni praznik se ne praznuje tako svečano, kakor delavski praznik, ki si ga je proletariat postavil in izvojeval po svoji lastni moči.

Na ta svoj praznik pa delavstvo leto za letom manifestira za svoje pravice in protestira proti samovolji gospodujočih. Ravno letos pa ima naš praznik še svoj poseben pomen.

Tudi letos demonstriramo za osemurni delovnik ter hočemo gospodujoče sile opozoriti na njih dolžnosti. Protestirati hočemo proti zastoju v delavsko-varstveni zakonodaji in zavlačevanju socialnega zavarovanja.

V boju za osemurni delovnik in v boju za javno oskrbo za delo nezmožnih in brezposelnih podajemo danes bratsko roko delavcem vseh narodov. V ponosnem povzdigu oznanja internacionala leto za letom svojo naraščajočo moč.

Stoglava hidra se znova dviga ter hoče zopet spraviti v svet tisto temno barbarsko dobo, v kateri je padlo že toliko žrtev nje okrutnosti. V dobi, ko brezvestno vojno hujskanje ščuva ljudstva drugo proti drugemu, demonstrira delavstvo vseh narodov proti vednemu oboroževanju, za mir ljudstev in bratstvo proletarcev vseh dežel in narodov!

V resnem času se praznuje letos prvi majnik. V krvavih revolucijah so si ljudstva priborila pravico, da si brez dovoljenja njih svobodno izvoljenih zastopnikov ne sme ljudstvu nalagati davkov, da se ne sme njegovih sinov klicati v vojaško službo in da se ne sme dajati zakonov. To pravico se je izvojevalo leta 1848. Del te pravice si je delavski razred pridobil v štiridesetletnem požrtvovalnem boju. Danes pa so ljudstva oropana sadu teh bojev. Ustava je uničena, parlament je razgnan in absolutizem znova dviga svojo glavo, ter gospodari po svoji volji!

Brez pooblastila ljudskega zastopstva pobira vlada davke in rekrute. Brez dovoljenja ljudskega zastopstva je vlada zvišala število rekrutov, navela državno posojilo štiristo milijonov kron pod najtežjimi pogoji v breme davkoplačevalcev. Stotine milijonov je zapravila za zgradbo vojaških železnic v Bosni. S par potezami je vlada s svojim tajnim odlokom raztrgala po državni ustavi zajamčeno pravico svobodne selitve. S tem pa je zaprla zadnjo pot — pot izseljevanja — tistim bednim desetisočim, ki v domovini vsled gladi umirajo!

Ljudstvo je brezpravno in brezmočno kakor je bilo pred letom 1848 in pa pred velikim bojem za volilno pravico. Kamarila in birokracija ter generali nam dajejo zakone po svoji volji, ne da bi vprašali naše zastopnike za dovoljenje! Avstrija je danes edina država v Evropi, kjer vlada neprikrit absolutizem.

Meščanstvo pa prenaša gospodstvo § 14. v nizkem hlapčevstvu. Delavsko ljudstvo pa tega ne more in noče prenašati. Letošnje praznovanje prvega majnika bodi torej demonstracija proti absolutizmu, za demokracijo in za samovlado ljudstev!

Z našo manifestacijo moramo danes pokazati, da še živi v nas stari bojni duh in da si ne pustimo kratiti pravic, ki smo si jih izvojevali v težkih bojih!

Vsi torej na praznovanje prvega majnika, kjer si ob zvokih naše delavske himne podamo bratsko roko s ponovno obljubo, da se hočemo bojevati vztrajno za naše pravice do končne zmage!

Obzor.

Delegacije so se sešle dne 28. aprila t. l. v Budimpešti. Zakon določa, da se morajo vsako leto sestati delegacije. Delegate pa morata poslanska kakor gosposka zbornica tudi voliti vsako leto. Letos pa to ni mogoče, ker je državni zbor

na dopustu. Lanskim delegatom pa je potekla funkcijska doba. Vlada pa se zato ne zmeni. Pokliče enostavno lanske delegate, da ji dovolijo vse, kar zahteva militarizem in marinizem. Te zahteve pa niso majhne. Stürgh je že po časopisju grozil, da imajo delegatje samo dovoliti vladne zahteve, v ostalem pa imajo molčati. Vse to nas že ne more več presenetiti, kajti Stürgh je že tako izurjen v kršenju ustave, da kupiči nezakonitosti drugo na drugo. Radovedni pa smo, kako dolgo bodo meščanski poslanci še prenašali tako očitno preziranje po ljudstvu izvoljenega parlamenta.

Socialni demokratje in delazmožnost državnega zbora. Načelstva nemške, italijanske in poljske socialno demokratične stranke so imela skupno sejo, na kateri so sklenili, da odpošljejo predsedniku poslanske zbornice vlogo. V vlogi pravijo med drugim: »Nemški, poljski in italijanski socialni demokratični poslanci Vas prosijo, da skličete sejo načelnikov vseh strank. Seja načelnikov je prav v tem času še važnejša, ker je treba urediti notranje vprašanje poslanske zbornice. Pravomočnost provizoričnega poslovnika preneha 15. maja. Potem bo zopet v veljavi stari poslovnik, ki izroča zbornico napadu vsake še tako majhne skupine, ki obstruira. Načelniki strank naj zahtevajo zato od vlade, da skliče državni zbor še pred 15. majem. Državni zbor naj sklene poslovnik, ki naj mu ga predloži vlada takoj ob sestanku. Prosim Vas, da skličete konferenco še preden prične delegacijsko zasedanje.« Enaka pisma so poslali socialni demokratje tudi načelnikom ostalih strank v državnem zboru s pozivom, da naj se izrečejo za udeležbo na konferenci.

Meščanski poslanci, zlasti pa krščanski socialci in nemški nacionalci niso podpirali te akcije.

V Opatiji sta se sešla avstrijski zunanji minister grof Berchtold in italijanski zunanji minister di San Giuliano. Najbrže hočeta Avstrija in Italija dokazati s tem sestankom, da je kljub vsem obrekovanjem razmerje med obema državama prijateljsko. Srečati tisti, ki veruje take bajke... Berchtold in di San Giuliano sta se seveda pozdravila kar najbolj pristrčno. Opatija je bila v zastavah, italijanskega ministra je pozdravil opatijski župan itd., vsa komedija se je izvršila lepo po starodavnem sporodu za take prilike. Bajke sta se pogovarjala o naslednjih predmetih: Ohranitev ravnovesja na Jadranskem morju — železnica od Donave do Jadranskega morja — trgovski dohod Srbije do morja, ki ga žele italijanski tr-

govci v interesu svoje trgovine (Berchtold je pri tem zbuja leliko lepe spomine, kako da je zanetil skoraj vojno zaradi srbskega dohoda k morju in sedaj se bo moral udati želji italijanskih trgovcev, ne avstrijskih!) — določitev glavnega mesta Albanije, ker ima Drač nezdravo podnebje — vprašanje grškega otočja — vprašanje Male Azije. Avstrijsko ljudstvo lahko zaupa že tolikokrat preizkušeni modrosti grofa Berchtolda.

Pri 17. pešpolku v Celovcu je bilo več vojakov obsojenih, ker so zvečer izostali čez navadno uro. Drakonska obsodba se glasi: Četovodja 4 leta trdnjavske ječe, desetnik 4 leta trdnjavske ječe, poddesetnik 3 leta trdnjavske ječe, 17 pešcev vsak 2 leti in 1 novinec 9 mesecev težke ječe. Skupaj 45 let in 9 mesecev ječe! Vrhutega pa še bodo morali služiti toliko časa, kolikor znaša ječa! Kako je lep vojaški stan...!

Dunajski krščanski socialci so dobili od Austro-Amerikane 400.000 K? »Deutsche Zeitung« prinaša senzacionalno vest, da je dobila strankina blagajna dunajskih krščanskih socialcev 400.000 K od paroplovne družbe Austro-Amerikana in sicer za usluge, ki jih je bila ta stranka že naklonila tej družbi in za zasluge, ki jih še bo. Krščansko socialna stranka je dobila to veliko subvencijo ravno takrat, ko je bil njen voditelj dr. Weisskirchner trgovinski minister. Lepa korupcija! Klerikalno časopisje vseh stopenj pa molči o tej korupciji. Sedaj bi imelo prilike dovolj, da bi poročalo o zanimivostih iz krščanskosocialnega tabora. Pa kaj to! Raje bo s trudom iskalo, da iztakne v kakem zakotnem lističu kako že neštetokrat pogreto in ovrženo laž o socialnih demokratih.

Dividende železniške in premogokopne družbe Gradec-Köflach so precej mastne. Na seji upravnega sveta dne 15. aprila t. l. se je sklenilo, da se na občnem zboru 4. maja t. l. predlaga razdelitev dividende 28 kron na delnico.

25.000 delavcev stavka na Balkanu. Poleg drugih delavcev so zastavkali sedaj v Solunu tudi tobačni delavci, tako da je vseh stavkajočih 25.000. Med stavkajočimi in neorganiziranimi delavci je prišlo do spopadov; policijski agentje so posredovali, a so jih delavci obmetavali s kamenjem. Več oseb je ranjenih, nekaj je tudi aretiranih. Delavci zahtevajo predvsem povišanje mezd.

LISTEK.

F. S. FRANČETOV:

Pomlad.

Vsa narava se je odela z mladim zelenjem, ki ga prepletajo nežne raznobojne cvetke, da izgleda dolina kakor pisana preproga, ki je ni lepše od nje. V logu žvrgolijo drobne ptice in slavijo vstajenje narave iz dolgega zimskega spanja. Na solnčni trati ob potoku se igrajo otroci, zbirajo cvetke in jih povijajo v vence. Daleč tam v ozadju, na visokih vrhovih gorá pa se še blišči bela snežna odeja, ki pa zginja vedno bolj pod toplimi solničnimi žarki. Veličastna je slika, ki je ni naslikal še noben slikar.

V duši hvatajo človeku mehka čustva, tako da tudi v sebi čuti pomlad. V lahni gorki sapici, ki mu nežno boža razgreto obličje, se veseli preporoda narave. Zdi se mu, da je v veličastnem templju, v katerem se zlivajo glasovi vseh bitij v krasno, srebrnočisto pesem življenja. V tem vseobčem praznovanju preporoda ga navdaja novo upanje. Pozabljena je tuga dolge zimske dobe. S povzdignjeno glavo in vedrim obličjem stopa naprej po poti, ki mu jo je začrtalo življenje. —

Tam gori ob koncu vasi stoji borna lešena hišica, skoraj skrita v zelenju. Le proti dolini in visokim goram tam v ozadju je odprt pogled.

Na klopi pred hišico sedi bled mladenič in sanjavo zre v daljavo. Po dolgi, mučni bolezni ga je

lep majski dan izvabil na prosto. Dolgo, dolgo je pogrešal gorkih solnčnih žarkov in krasote pomladanskega dne. Le počasi ga je zapuščala bolezen. Sedaj pa poželjivo srka vase svež pomladni zrak in se čuti prerojenega.

Tudi v njem vstaja pomlad in upanje na novo delavno življenje. Dolga doba trpljenja mu ni mogla udušiti idealov, temveč ga je v njih utrdila še bolj.

Pred boleznijo je bil že dokaj časa iz doma. Potoval je skozi mesta in vasi, dežele in države, da se bolje izuri v svojem rokodelstvu ter, da vidi in spozna tuje kraje in tuja ljudstva in kar je glavno, da si služi kruh. Poskusil je tradicionalno potovanje, ki žene toliko mladih ljudi v svet, da si poiščejo sreče. Pa le redki so tisti, ki jo najdejo. Tudi on je iskal sreče ter se ves navdušen pehal za njo. Mnogo bridkih izkušenj, ki jih je moral prestati, pa mu je vzelo vero v pravo, neskaljeno srečo.

Že dolgo več ni bil v domovini.

Domovina?

Kje neki ima revež svojo domovino? Ali je njegova domovina tam, kjer mu je prvič tekla zibel in kjer mu je mati pela uspavanke? Če je to njegova domovina, zakaj pa nima kruha zanj? Zakaj se mora klatiti po svetu, da si drugod poišče kruha, ki mu ga domovina ne more dati? Utrjevalo se mu je prepričanje, da je domovina tam, kjer se mu bolje godi. Kraj, kjer je bil rojen, pa je domovina drugih.

Reveže poganja domovina v svet, da se prežive. Kadar jih pa potrebuje, jih pokliče nazaj ter

zahteva, da jo branijo. Tisti pa, katerih je domovina, se skrbno izognejo nje brambi ter pošljejo druge naprej. A še to jim ni dovolj. Kadar jim postane dolgčas, se začno igrati z ognjem ter se igrajo tako dolgo, da nastane požar. Ko pa so raznetili požar, pošljejo sinove revežev v ogenj, da se tam bore za njih muhe in njih profit.

In kaj imajo sinovi ljudstva od tega? Ali si s tem morda pribore domovino? Ne! Pač pa še večjo bedo in skrb.

O vsem tem je mladenič že razmišljal. Bridko mu je vselej postajalo, ko je videl in čutil bedo velike množice tudi na lastnem telesu. Sklenil je že davno, da se posveti delovanju za prosveto ljudskih mas in skupno ž njimi za olajšanje moreče bede. Polotila se ga je želja po boju za vzvišene celje in ideale trpečega človeštva.

V tem pa ga je položila v postelj bolezen, katere kal si je nakopal že v vojaški službi. Ko je zbolel, so ga poslali v rojstno vas materi, ki je komaj životarila. Dasiravno je sama trpela pomanjkanje, mu je stregla z veliko ljubeznijo. Saj je bil njen sin! Zvesto ga je poslušala, ko ji je pripovedoval o svojih namenih in se ga veselila še bolj. Še bolj nežno mu je stregla, da ohrani trpinom vnetega sobojevnika.

Sedaj pa, ko se je vračala pomlad z vso svojo krasoto, se je vračala mladeniču tudi zdravje in večalo navdušenje. Prišla je pomlad tudi v njegovo dušo. Vse svoje moči hoče posvetiti vzvišenemu cilju, da dobi tudi trpeče človeštvo svojo domovino in da mu zasije pomlad boljše bodočnosti.

Italijanski železničarji ne bodo stavkali. Odposlanstvo železničarjev je bilo pri železniškem ministru. Minister je obljubil deputaciji, da skliče takoj komisijo, ki bo pregledala vse točke železničarskih pritožb in ki bo izgotovila to delo do koncem leta. Dalje je obljubil minister, da skliče takoj takozvani mali parlament, v katerem bodo zastopane pod predsedstvom glavnega ravnatelja vse kategorije železničarjev. Končno je obljubil minister, da predloži takoj zbornici one načrte, ki naj zakonijo že obljubljene izboljšave železničarjem.

Nameravana stavka 12.000 delavcev v ruski tovarni gumija. Iz Rige se poroča, da je v tovarni Provotnik 12.000 delavcev naznanilo enodnevno stavko.

Škof kaznovan kot obrekovalec. Luksemburški poslanci levice so svoječasno vložili tožbo proti škofu Koppesu zaradi govora na katoliškem zboru v Metz. Te dni je sodišče izreklo svojo razsodbo. Škof je obsojen na 200 frankov denarne globe in po 200 frankov odškodnine vsakemu edenindvajsetih civilnih tožiteljev. Utemeljitev pravi, da so v govoru dani vsi znaki obrekovanja. Oj, ti fiderban svet!

V švedskih volitvah so dobili socialni demokratje 73 mandator, liberalci 71, konservativci 86. — V prvi švedski zbornici imajo socialni demokratje 12 mandator. Skupno število socialno demokratskih poslancev v obeh švedskih zbornicah znaša torej 85.

Klanje delavcev je bilo pred kratkim v državi Colorado (Zed. države Severne Amerike). Kakor smo že poročali, je tam stavka rudarjev. Državna milica je pri Trinidadu napadla stavkajoče, ki so bivali v šotorih. Požgala jim je šotore ter s strojnimi puškami streljala na ljudstvo. Potem jih je razgnala. Pri tem je bilo ubitih šestindvajset mož, žen in otrok. Število žrtev pa se ceni mnogo višje.

Vojna je izbruhnila med Mehiko in Zedinjenimi državami. Pripravljala se je že dolgo časa. Mogotci Zed. držav, ki jim močno diši naravno bogastvo Mehike, so pogladi dvoje narodov v vojno za »sveti« kapital. Menili so, da je sedaj, ko divja revolucija, najugodnejši trenotek zato. Pa so se zmotili. V očigled vnanji nevarnosti so se Mehikanci združili, da se bojujejo skupno proti invaziji tuje države. Revolucija je ponehala. Vlada Zedinjenih držav je vsled tega v veliki zagati, iz katere ne najde izhoda. Amerikanci so zasedli mehiškansko obmorsko mesto Veracruz.

Izredna službena zvestoba. Železniški čuvaj na angleški progi North-Eastern, ki ima zelo velik promet, je v pravem pomenu besede izpolnjeval svoje dolžnosti do zadnjega diha. Pred nekaj dnevi ga je zadela kap. Spravil je pa še toliko moči skupaj, da je postavila vse signale na »Stoj!«, tako da se ni mogla pripetiti nobena nezgoda. Vsi vlaki so seveda ustavili, in ko so iskali za vzroki, so našli čuvaja mrtvega.

Kultura in razredni boj.

Ako sliši bedasti filister o razrednem boju, se mu ježijo lasje in obhaja ga kurja polt po zadnji plati. V duhu vidi puste morilce in nečloveške ženske, ki se spopadejo v divji borbi ter obrnejo svojo združeno surovost proti njemu, proti veri, redu in pravosti, proti umetnosti in znanosti in končno proti paladiju pravstvene države in proti »sveti« lastnini.

Gledaš duha, ki ga pojmiš, ne mene! Tako more odgovoriti duh na strašne domišljije špisarskega filistra.

Razredni boj ni slepo razbijanje surovih žolnirskih tolpa ter ne pomenja divje razbrzdanosti bestijalnih nagonov, marveč je obseg najmočnejših in najdragocenejših moči naše dobe za izvojevanje višje in človekoljubnejše kulture prihajajoče

dobe. V proletarskem razrednem boju sedanje dobe se zopet vrši star, orjaški boj človeštva za višjo stopnjo človeške omike. Še nikdar poprej pa se ni bil ta boj s tako silo po kakovosti in količini kot ravno sedaj v osvobodilnem boju proletariata. Nikdar poprej ni bilo takih nepreglednih množic na bojnem polju in nikdar poprej niso prvoborniki nove dobe tako jasno spoznali zgodovinski pomen svojega boja in ga tako zavedno pospeševali kot razredno zavedni delavci sedanje dobe.

Ker pa vodijo delavci svoj boj s polnim pričanjem v izvrševanju svetovno zgodovinske naloge, učinkuje ta boj na nje same, na vsakega posameznega požlahtnjevalno in vnosno. Delavstvo čuti odgovornost, ki jo ima napram bodočim rodom. Ta odgovornost in prostovoljno izvrševanje resne kulturne dolžnosti pa vzbuja v njem največje in najmočnejše duševne nagone ter oživlja umstvene sile. Ostri mu pogled in vest za najvišje ideale človeštva.

Kaj bi bilo delavstvo duševno in umstveno brez razrednega boja! Bilo bi brezlična, mrtva masa, tolpa zaničevanih in vdanih sužnjev.

Razredni boj je povzdignil delavstvo k samozavesti, bodisi posameznika, bodisi celokupnosti. Ne meščanska blagohotnost, ne očetovska skrb kapitalistične države niso odprli delavstvu oči, za osvobodilni pomen znanja, za požlahtnjevalni učinek lepote in umetnosti, za vnosne krasote narave. Če bi šlo po volji gospodujočega razreda in njega državne organizacije, bi delavstvo slepo in brezčutno tavallo mimo zlate preobilice sveta. Zasramovan razredni boj, neumorno organizacijsko in agitačno delo proletariata, stranke in strokovnih organizacij so tisti činitelji, ki povzdigujejo delavstvo iz brezupnega podvrženja »večni« in »nepojmljivi« sili ter ga stavijo na trden temelj upolnega boja proti minljivim družabnim silam, kojih sebičnost in razredni interes je lahko razkrinkati.

Prosveta in izobrazba, to so sredstva, s katerimi je moderno delavsko gibanje že od vsega začetka vplivalo na delavce, da jih privede do spoznanja njih razrednega položaja in njih družabnega stališča.

Ne plitva prosveta o tisočih brezpomembnih stvareh, ne površna izobrazba v korist poedincev samih ob sebi, temveč prosveta in izobrazba, ki prinaša luč v temo socialnih razmer, ki uči vsakega posameznika spoznavati in izvrševati svojo nalogo kot člen celote, kot pripadnika svojega razreda.

Taka delavska izobrazba si stavi ozke meje in si jih mora postaviti, če noče postati breznačrtna blodnja po širnem oceanu znanja.

Ali te meje si stavi sama in si jih ne pusti predpisovati od gospodujočega razreda. Polovičarsko razširjenje nezadostne ljudskošolske izobrazbe in cilj našega delavskega izobraževalnega dela. Povzdiga elementarne izobrazbe je stvar meščanske družbe in mi jo silimo k temu z našim vplivom v državi, deželi in občini. Še manj pa more biti brezmočno in revno posnemanje višje šole naš cilj; zato nam manjkajo vsi predpogoji. Tudi negovanje poklicne in strokovne izobrazbe si ne moremo postaviti kot cilj. Zato ne zadostujejo naša sredstva in kot bojujoči delavci nimamo tudi nobenega interesa na tem. To dolžnost ima meščanska država.

Kot proizvod razrednega boja je nastala naša delavska izobrazba, razredni boj pa tudi določa nje cilj in nje meje. Vse kar koristi razrednemu boju, je vredno, da obseže delavska izobrazba. Kar pa je v razrednem boju postranska stvar, ali pa mu celo škoduje, odklanjamo kot predmet naše delavske izobrazbe.

To pomenja omejitve. Iz te omejitve pa obenem vzrašča velika moč z ozirom na cilj, ki po njem stremimo. Nikakor pa ne pomenja ta omejitev ozkosrčnega, malodušnega in kratkovidnega zapiranja človeka od obdajajočega sveta in tisočih izpodbud družabnega življenja in kulture.

Ako je razredni boj veliko osredotočenje družabnih sil, ki silijo naprej k velikemu cilju bodoče socialistične družbe, je obenem tudi najboljši in najzanesljivejši varuh vseh dragocenih dobrin kulture. Obrazborci prejšnjih dob niso bili socialni

demokratje in zločinsko, surovo razdejanje dragocene slike, kakor se je to zopet dogajalo v naših dneh, se ni izvršilo po kakšni proletarski bojovnici, temveč po meščanski borilki za žensko pravo. Četudi močnjaki današnje družbe brezobzirno zadržujejo množice organiziranega delavstva od uživanja lepote ter ne zganejo niti z mezinem za vzgojo množic k umevanju znanosti in umetnosti, vendar tudi kulturno najbolj zaostali delavec ne gane niti s prstom, da bi poškodoval dobrine kulture.

Razredni boj in vzgoja delavstva potom razrednega boja k sodelovanju na povzdigi človeštva — četudi ta povzdiga ne pride današnjemu bojovniku v prid, temveč šele njegovim potomcem — sta vzgojila delavstvo k spoštovanju kulture.

Obenem pa tudi k boju za kulturo! Ne samo peščica objestnih naj ostane v uživanju kulture, temveč znanje in umetnost, lepota in življenje bodi skupna last in dobrina vsega človeštva.

In ko bo nekdanja bila pomembna ura za bojujoči proletarijat, ko bodo razlašeni sedanji razlaševalci in ko bo delavski razred vzel politično oblast v svoje močne roke, se človeštvu ni treba bati za svoje največje dobrine, ker

sužnja, ki zlomi okove,

človeka svobodnega nikar se ne bojte!

O progovzdrževalnih delavcih državnih železnic.

I.

Že v splošnem se godi železničarjem zelo slabo. Železniške uprave varčujejo na vseh koncih in krajih, namreč pri delavstvu in nižjih uslužbencih. Na drugem mestu se seveda siplje in trati denar kar s polnimi pestmi. Najslabše med vsemi uslužbenci pa se godi progovzdrževalnemu osoblju. Tu najbolj varčujejo železniške uprave. V vsem pa se vidi, da se počasi vrača nekdanja doba večjega izkoriščanja in večje brezpravnosti. Odkar se železnice obratujejo, se postopa s progovzdrževalnim osobljem kot z bitji nižje vrste. Vsaka, tudi najmanjša reforma, ki se jo je doslej izvedlo, je spremljana po vedno isti frazi, da so progovzdrževalni uslužbenci izključeni.

Iz vsega tega sledi, da se na avstrijskih železnicah pri osoblju ne ozira na zmožnosti, odgovornost in druge dolžnosti, katerih tudi progovzdrževalnemu osoblju ne manjka. Vključ temu, da je ravno ta služba težavnejša in neprijetnejša kot služba marsikaterih druge kategorije, se je že od nekdanj za to kategorijo ustvarilo in utrdilo nekako izjemno stanje.

To izjemno stanje pa je ravno za progovzdrževalne delavce najneznosnejše. Najobčutljivejše izjemne določbe obstoje za vrhstavnne delavce v mezdni in delovnih redih. Za vse druge kategorije je določen 9 in pol urni delovnik, samo za prožne delavce je v veljavi še 10urni. V mezdnem redu se določa enako temeljno mezdo za delavce na postaji, brez razlike pripadnosti raznim službenim panogam. Takoj naslednji odstavek pa že določa, da so izvzeti progovzdrževalni delavci in da se jih sme samo v posebno dragih krajih z dovoljenjem ravnateljstva v tem oziru smatrati enake drugim delavcem. Tu se pa mora konstatirati, da ta mezdni in delovni red ni morda še kakšen ostanek iz predmarčne dobe, temveč, da je izrodek zadnjih dveh let.

Kakšne so potemtakem plačilne razmere vrhstavnih delavcev, nam kaže najbolje primerjanje z zaslužkom najnižje plačanega definitivnega uslužbenca. Pri tem pa navajamo samo povprečno cenjeno tristokratno dno kot podlago, ki pa je v resnici vsled raznih okolnosti kakor deževne dni, bolezni, prenehanja itd. zaslužek še slabši.

1. primer: Definitivni uslužbenec ima najmanjše plače 900 K, dunajske stanarine 450 K, skupaj 1350 K. Prožni delavec ima najvišje temeljne plače po K 3.30, za 300 dni 960 kron, in nič drugega. Razlika znaša 390 K, ali 28 odstotkov.

2. primer: Definitivni uslužbenec ima najnižje plače 900 kron, najnižje stanarine 225 kron, skupaj 1125 kron. Prožni delavec pa ima najnižje temeljne mezde po K 1.70, za 300 dni 510 kron,

in nič drugega. Razlika znaša 615 kron ali 55 odstotkov.

Pri teh primerih pa gre za zaslužke definitivnih uslužbencev, ki še zelo daleč zaostajajo za eksistenčnim minimom, kakor je sedaj v Avstriji določen. Torej so tudi te plače tako nizke, da ne nudijo prejemniku niti najpotrebnejšega. Mezde vrhstavnih delavcev pa so v najugodnejšem slučaju še za 28 do 55 odstotkov nižje! Za dosego eksistenčnega minima bi torej prožni delavec v drugem primeru moral imeti več kot trikrat tako veliko mezdo, kakor je tu navedena za najugodnejši slučaj! Ker pa nima toliko, pa mora trikrat manj jesti!

Še neugodnejše pa je to razmerje pri napredovanjih. Definitivni uslužbenec napreduje po dveh, dveh in pol, ali pa vsaj po treh letih za 100 K, po nadaljnih dveh in pol letih, vstevši stanarino, za 200 kron, skupaj torej v petih letih za 300 kron. Vrhstavnih delavcev dobi po treh letih 30 kron, po nadaljnih treh letih zopet 30 kron, skupaj v 6 letih torej 60 kron. Razlika je torej k prvemu primeru: definitivni 1650 kron, prožni delavec 1020 kron; razlika torej za 630 kron ali 38 odstotkov.

To so plačilne razmere, ki obstoje sedaj po uporabi 10.100.000 kron in nadaljnih 3 milijonov kron od 15 milijonov v obrokih, ki se jih je baje uporabilo in se jih ima še porabiti za zboljšanje mezdnih delavcev. To je izid »velike reforme« zadnjih let, za katero je sedanji železniški minister dr. pl. Forster imel v parlamentu tako navdušene besede. Dejstvo je, da je vse to, kar je železniški minister v svojem govoru 16. decembra 1911 obljubil, bilo le prazno besedičenje, vsaj za delavce. Da, izvršilo se je ravno nasprotno.

Namesto, da bi se delavcem kaj dalo, se jim je odvzelo še to malo, kar so imeli.

Tako so delavci upali na mnogokrat obljubljeno zboljšanje mezdne avtomatike. V večini ravnateljstev državnih železnic je obstajalo dosedaj za prožne delavce mezdnno napredovanje od dveh do dveh let po 10 vinarjev, kar je bilo razglašeno v uradnih listih in odlokih. Delavci pa so zahtevali dveletno napredovanje po 20 vinarjev. Nov mezdni red pa je prinesel prožnim delavcem nečuvno presenečenje, da namesto zboljšanja dobe poslabšanje: **dosedanje dveletno napredovanje se je izpremenilo v triletno po 10 vinarjev.** Torej podaljšanje prejšnjih rokov! Ogorčenje vrhstavnih delavcev pa se je tolažilo od strani ravnateljstev še s pričakovanimi prehodnimi določbami. Končno, decembra lanskega leta, pa se je uradno razglasilo, da se bo z letnimi 800.000 kronami za bodočnost uvedlo napredovanja za profesionaliste z dvema letoma, za delavce brez profesijona s tremi leti po 20 vinarjev. Ker pa so nadaljna zboljšanja medtem prekrizale meščanske stranke s tem, da so pokopale Tomschikov predlog, so delavci morali biti začasno zadovoljni s tem, kar so dobili. Privolilo res ni mnogo znašalo, ker delavniški delavci so imeli večinoma že boljša, skladiščni in prometni delavci pa večinoma že enako napredovanje. Samo prožni delavci bi bili dobili nekoliko zboljšanja napram prejšnjemu razmerju. Komaj pa so se re-veži pričeli veseliti, da si bodo v bodoče mogli kupiti nekoliko večji košček kruha, pa je c. kr. železniško ministrstvo izjavilo, da so vrhstavnih delavci izključeni iz tega napredovanja. Zanje ostane poslabšanje, da napredujejo vsake tri leta za 10 vinarjev, kar znači zboljšanje mezde za 1 vinar na uro v treh letih. Da se je medtem vse podražilo, živila, stanovanja in druge potrebščine, nato se uprava ne ozira. Uprava se ne sramuje plačevati svojim sužnjem po 510 do 960 kron na leto. Za javnost pa se farba z velikimi izdatki za socialne odredbe v korist osebja c. kr. državnih železnic. (Konec prihodnjic.)

Resni časi za avstrijske železničarje.

Boj, ki ga bijejo avstrijski železničarji napram svojini upravam, postaja od dne do dne težavnejši, in če vsa znamenja ne varajo, lahko pričakujemo v bližnji bodočnosti resne konflikte. Železniške

uprave, na čelu jim železniško ministrstvo, nastopajo proti svojim uslužbencem tako brezobzirno, da je res čudno, če ni že prenapeta struna počila. Nič ne pomaga, če sklepa državni zbor o izboljšanju položaja železničarjev, če pa ministrstvo in za njim zasebne uprave te sklepe enostavno ignorirajo in ničesar ne izvrše. Nasprotno opazujejo železničarji, da se njih gmotni položaj vsak dan slabša in da postaja služba vedno odgovornejša in težavnejša. Za prvi majnik se baje zopet pripravljajo velika poslabšanja v službi in zato je tudi umljiva naraščajoča nervoznost med železničarji. Zadeva se pa ne tiče le železničarjev, temveč je eminentno važna tudi za vse one sloje, ki prihajajo z železnico v kakršnokoli dotiko. Avstrijskemu prebivalstvu pač ne more biti vseeno, komu izroča svojega rojstva kosti, če se vozi na potovanju z železnico in proketo ga briga, če opravlja pri vlaku službo osebje, ki je spočito ali pa ne, če je to osebje sita ali pa lačno, če ima polno skrb ali pa če lahko posveča vso svojo pozornost službi, ki je ena od najbolj nevarnih. Da so železničarji pripravljeni čuvati svoje pravice, o tem seveda ni nobenega dvoma. Da pa tudi javnost spozna njih bojovno orožje, zato tudi javno v svojem strokovnem časopisu opozarjajo na korake, ki jih bodo storili v primernem času v obrambo svoje pozicije. Ker smo mnenja, da naj bo javnost poučena o vsem, zato priobčujemo v naslednjem poziv društva avstrijskih strojevodij svojim članom in sicer še posebno zato, ker že vemo vnaprej, da se bodo posluževala podjetja najgusnejših laži, da z njimi oblatijo uslužbence. Poziv, ki ga priobčuje strokovni list »Der Lokomotivführer«, se glasi:

Vsem strojevodjem v Avstriji!

Prvega majnika t. l. stopijo na novo sestavljeni turnusi v veljavo. Osebe naj po njih za vsako ceno vozi in če bi tudi vsled tega ne hoteli podpisati turnusov. Na ta način silijo strojno osebje že celo vrsto let v take službe, ki zdatno presegajo že itak prestroge odredbe ministrskega odloka iz leta 1908., in tudi meje mogočnosti, brez ozira na to, da bi se moralo razbremeniti v takem slučaju osebje tudi težke odgovornosti. Nasprotno, brez ozira na prenaporno službo, občutno kaznujejo za vsako malenkost.

Ker pa vsi od posameznih zaupnikov podvzeti koraki niso imeli zaželjenega uspeha, temveč so nasprotno posamezne železniške uprave, odnosno direkcije, s takozvanimi varčevalnimi ukazi situacijo tako poslabšali, da je postala enostavno nevzdržljiva, mi pa nasprotno v bodoče nikakor več nečemo plačevati za gospodo cehe, zato sedaj zahtevamo od vseh avstrijskih strojevodij, da vzamejo sledeče na znanje in se strogo po tem ravnaajo:

1. Noben stanovsko zaveden strojevodja ne sme od 1. majnika naprej opravljati nikakršne službe, ki presega meje odloka c. kr. železniškega ministrstva od dne 9. septembra 1908., ki določa natančne norme za uredbo službene dobe in dobe počitka.

2. Z ozirom na 1. točko naj vse one postaje, na katerih ne odgovarjajo turnusi določbam, takoj vposlijco turnuse tajništvu društva strojevodij na Dunaju ali pa onemu v Pragi, ki bo takoj predložilo določbam ne odgovarjajočih turnusov generalni inšpekciji avstrijskih železnic odnosno državnemu pravdnštvu.

3. Tisti tovariši, ki so člani podpornega in pravovarstvenega društva strojevodij ali pa češkega društva strojevodij, in ki bi brez ozira na norme ter le iz osebne dobičkaželjnosti delali več službe, in s tem spravljali občinstvo, ki uporablja železnice in blago v nevarnost, bodo v zmislu pravil § 5. oddel. 5 in po sklepu seje osrednjega odbora z dne 9. aprila t. l. izključeni iz društva. Obenem pa bomo o taki nevarni službi obvestili generalno inšpekcijo, odnosno naznanili državnemu pravdnštvu.

Ravnatako bomo postopali s tistimi predpostavljanimi, ki bi silili strojno osebje v protipostavno službo, ter jih bomo tudi naznanili generalni inšpekciji odnosno državnemu pravdnštvu.

V nadi, da dosežemo tem potom za strojno osebje razmere, v katerih bo lahko nosilo tudi odgovornost za službo, Vas pozdravljamo

V. Bartunek,

tajnik češkega društva strojevodij.

Fran Ružička,

tajnik dr. strojevodij.

Ta poziv kaže javnosti nevzdržljive razmere, ki so zavladale na avstrijskih železnicah in že vnaprej poudarja, da se bodo avstrijski strojevodje pred vsem posluževali v svojem boju legalne poti, in da upajo po tej obvarovati sami sebe in vse občinstvo preteče nevarnosti, v katero jih hoče brezvestno tirati kapitalistično nasilje. Najlepše pri vsej stvari je pa, da koraka vlada v prvih vrstah izkoriščevalcev in s tem vzpodbuja tudi zasebni kapital k enakim korakom. Tudi ti pojavi zopet jasno kažejo, kako navno je mnenje onih, ki še vedno vztrajno zani-kavajo razredni boj. Ker je vlada kapitalistična, torej razredna, zato njen nastop ne more biti drugačen kakor je in to bo ostalo tako, dokler si delavski razred ne pridobi odločilne moči. Za tiskarji so torej prišli na vrsto železničarji, in preden poteče leto, pride na vrsto še marsikatera stroka. Vse pa bodo morale končno priznati, da jih le močna strokovna in politična organizacija lahko obvaruje pred kapitalističnem nasiljem, ki postaja od dne do dne predrznejši.

Dopisi.

Trst, južna železnica. Znano dejstvo je, da se obnašajo nekatere protežirane osebe napram svojim tovarišem in podrejenim prav surovo. Ti ljudje vedo, da njih protektorji skrbno potlačijo in oprezno odstranijo pritožbe proti njih postopanju. Radi tega pa tudi prav nič ne skrivajo svoje želje po maščevalnosti. V goriški sekciji južne železnice je na primer prožni mojster Jakob Jeran, ki dela s podrejenimi kar hoče. Vse pritožbe proti postopanju tega naduteža so bile brez uspeha. **Vse proti prožnemu mojstru Jeranu doslej vložene pritožbe baje še nikdar niso prišle preko tržaškega inšpektorata.** Mnogi spori, ki jih je direktno ali indirektno provociral, so bili že pred zapisnikom po višjem vplivu potlačeni, ali pa se na pritožbe sploh odgovorilo ni. Kdor ima s tem človekom kakšno malenkost, se mu od strani inšpektorata takoj zagrozi s premeščenjem kazenskimi potom. Kakor z uslužbenci, dela ta divjak tudi s progo, ki mu je zaupana. Tako na primer je pustil ves gromoz v vrhne stavbe zmetati preko nasipa; les in drugo gradivo, ki bi še po več let bilo rabljivo, pusti iztrgati in nadomestiti z novim. O kraškem kamnu in raznih vrtnih napravah pa namignemo za danes smo toliko, da so se tudi zasebniki prav pohvalno izrazili »ceneni kakovosti« teh kamnov. Svoje zmoglosti pa je pred kratkim pokazal pri neki zgradbi na postaji Rubije-Sovodnje, kjer je vsled padajočih kamnov bila razdejana dovodna naprava za centralne ogibe tako, da se letih in pa znamenj več časa ni moglo predstavljati. Škoda, da ravno isti čas niso njegovi protektorji obiskali dotičnega mesta. Tam bi se bili lahko prepričali o bistroumnosti svojega varovanca. Morda bodo zadostovali ti podatki, da se bo tudi generalna inšpekcija nekoliko bolj zanimala za to progo in da odpravi tega prožnega mojstra z njegovimi varuhi vred tje, kamor že davno spadajo.

Planina. Gospod Zmerzu se jezi nad rdečimi dopisniki, da bi kar jeze počil. Pred kratkim se je namreč o njem pisalo o stvarih in dejstvih, ki so temu gospodu zelo neprijetne. Sedaj pa razburjen razširja nosnice ter »šnufa«, kje bi našel dopisnika. Pravi, da je vse zlagano, kar je v časopisu.

Le počasi gospod Zmerzu! Če Vam je stvar neprijetna, si lahko drugje poiščete zadoščenja. Samo dobiti ga utegnate v drugi obliki kot si ga predstavljate. Prigodilo bi se Vam kaj lahko, da bi imeli iskanja zadoščenja za več časa dovoli, ker bi pri sodnji stvar pač drugače izpadla kot si jo mislite. V Vašo tolažbo pa vam povemo, da je dopisnik izven vašega območja in da torej

Vaše stikanje za »zločincem« ni prav nič na mestu. Sicer bi Vam pa dali prav dober nasvet: če Vam je pisanje o Vaši osebi tako neprijetno, pa se kar enostavno poboljšajte. Saj bo to tudi Vam v korist. Če pa na vsak način hočete postati slaven, pa Vam bodi!

Poljčane. Kazalo je nekaj časa, kakor da bi naši opomini, ki smo jih naslovili na prožnega vravnalca **Schusterja** in pa prožnega mojstra **Rottmanna**, imeli vendarle uspeh. Sedaj pa vidimo, da smo se motili v veri na poboljšljivost teh dveh. V novjšem času jima pa zelo raste greben. Kjer še kaj manjka na surovosti in brutalnosti prožnega vravnalca **Schusterja**, najde leta svojega zvestega pomagača v prožnem mojstru **Rottmannu**. Izrazi kot »lenuhi«, »švindlerji« in druge take lepe titulature iz zmerjevalnega slovarja niso pri teh dveh gospodih prav nič redki. Toda napram vsem nista tako. Zlasti gospod **Rottmann** je včasih napram gotovim ženam prav radodaren in jim kaj rad pomaga. Tu omenjamo samo razne dajatve lesa gospej **G.** Če se postopanje teh dveh ne zboljša kmalu, se bo odkrilo še razne stvari, ki so nam znane. Menimo torej, da bo za danes dovolj.

Gorica, državna žel. V Št. Petru pri Gorici službuje bločni čuvaj Čampa, ki mu žilica ne da miru. Spravil pa se je zlasti nad postajališkega čuvaja sodruga Reipa, ki mu je trn v peti. Temu nagaja Čampa, kjer mu le more. Sovraži ga pa raditega, ker je Reisp svoječasno storil svojo službeno dolžnost ter naznanil, da je Čampa proti predpisom vložil prožni voziček na tir, ne da bi bil to naznanil postajnemu uradu v Gorici. Hotel si je zapeljati neko dračje od bločnice domov. Raditega pa sedaj izliva svoj srd nad svojega tovariša ter mu ne da miru. Ker se pa Reisp v službi ne more prav nič očitati in torej Čampa nima prilike za ovadbo, mu pa kljubuje na drug način. V svojem prizadevanju pa ima vrednega tovariša v bločnem čuvaju Pirnatu, ki mu prav pridno sekundira. Skušala sta Reipa že ponovno denuncirati, da bi mu škodovala. Tu pa je na mestu opozoriti ju na njiju lastne grehe, katerih ima zlasti Čampa dovolj. To človeče očita drugim nemarnost v službi, sam pa se je še pred nedavnim pustil nadomestovati v službi po 14 in pol leta starem dečku, seveda brez vednosti predstojnikov. Ali mož ni vpošteval nevarnosti za promet, ki bi utegnila nastati iz tega? Da pa ne bo trdil, da je to samo govoričenje, navedemo tu, da je Čampa v mesecih julij, avgust in september minolega leta vporabljal v bločni službi 14 in pol letnega dečka Petra Klančiča iz Št. Petra pri Gorici. Pokazal mu je, kako naj dela, in potem je legel spat, ter naročil dečku, da ga pokliče, kadar pride vlak. Dogodilo pa se je celo, da je šel Čampa domov in bločišče popolnoma prepustil dečku z naročilom, naj prestavlja, kar je potrebno, če bi se on ne povrnil kmalu od večerje.

Ko pa je to bilo naznanjeno na merodajno mesto, ker je bilo nevarno za promet in življenje potnikov, pa je Čampa našel svojega varuha, ki ga je zagovarjal in nepravilno tolmačil slovensko izpovedbo dečka višjemu komisariju, ki je zadevo preiskoval. Tako se je posrečilo rešiti Čampo in postaviti Klančiča na laž.

In zakaj vsa ta gonja? Mi bi se s stvarjo prav nič ne pečali, če ne bi Čampa — klerikalni petoliznik — s svojo ostudno gonjo skušal izpodrinuti z mesta sodr. Reipa, kamor bi se najbrže on sam rad vsedel. Ravna pa se po jezuitskem reku: »Namen posvečuje sredstva«. Mi se pa pri tem ravnamo po drugem pregovoru, ki pravi: »Klin s klinom«. In tako smo primorani, da odbijamo brezobrazne in objestne napade take vrste ljudi.

Pragersko. (Ubogi »Reichsbund«.) Zopet se je porušil steber »Reichsbunda«, ki se je kaj rad šopiril. »Ich bin Karl Gros, meinen Namen werden Sie noch kennen lernen«, je gospod pristav izjavil ter se samozavestno bil ob prsi. Tega moža pa javnost že dobro pozna. Zato pa jo bo tudi zanimalo, če povemo kaj o koncu slave tega gospoda, ki je bil steber nemško-nacionalnega »Reichsbunda« in poleg tega še pristav južne železnice.

Dne 15. aprila t. l. se je pred okrajnim sodiščem v Slovenji Bistrici vršila obravnava proti

Grosu. Pravda se je vlekla že od meseca septembra l. l. Gros, ki je sedaj v Gradcu, je tožil brzojavnega mojstra Izidorja Novaka, ki je Grosa javno imenoval sleparja, goljufa in ga obkladal še z drugimi takimi ljubeznjivostmi. Novak pa je pri sodišču doprinesel dokaz resnice, ki se mu je tudi posrečil v obeh slučajih. V enem slučaju je Novak očital Grosu, da je le-ta sleparil in tudi natakario A. D. navajal k sleparstvu na ta način, da je pri neki nemškonacionalni veselici, ki so jo priredili člani »Reichsbunda« na Pragerskem leta 1911, rekel natakario, naj vračuna njegov zasebni dolg v znesku 13 kron na račun »Reichsbunda«. V drugem slučaju pa je Novak očital Grosu, da je le-ta v letu 1908, ko je bil še v Ptuj, večkrat iz Ogrskega naročil marelice (sadje) na naslov, ki sploh ni eksistiral v Ptuj. Ker se na ta način seveda ni moglo najti prejemnika, se je moralo sadje prodati na dražbi. Gros je kupil na dražbi sadje in ga potem drugim razprodal. Oba ta slučaja je Novak dokazal pred sodiščem kot resnična, vsled česar je bil oproščen. Gospod Karol Gros pa je s tem bil moralno obsojen in bo moral prav globoko seči v žep, da plača stroške te pravde. Kaj pa k temu poreče železniška uprava in pa uradniki, to je njih stvar.

Ob tej priliki moramo še nekoliko posvetiti v ta kot. Ko je Gros leta 1910 prišel na Pragersko, tam še ni bilo »Reichsbunda«. Gros je začel agitirati za ustanovitev podružnice te žolte organizacije, ki se je leto kasneje z velikim pompom ustanovila. Bilo je sicer mnogo dima in prahu, pa zato tem manj pečenke. Člani so postali večinom le uradniki in nekateri poduradniki, ki so skušali tudi med delavci loviti kaline, kar pa se jim ni posrečilo. Ko je potem bivši postajenačelnik Schneider pričel slovenske delavce metati na cesto in jih nadomeščati z nemškimi, je Reichsbund šele tedaj dobil nekaj nemških delavcev kot članov. Vsled prevelikega terorizma, s katerim so silili železničarje v svojo organizacijo in vključ v vsej ciganski reklamni, ki so jo uganjali, pa se ta močvirska rastlina ni hotela razvijati. Da bi pridobili več članov, so rajshbinderji začeli prirejati veselice ter hodili beračit k Slovencem, socialnim demokratom in klerikalcem, sploh k vsakomur, da bi za otroke darovali kakih par »Frankfurtarjev« (klobas), ali pa malo medice, kruha, piva itd. Pa tudi to ni vleklo. Vsled večne smoje so se pričeli navsezadnje sami med seboj kavšati. Menjaval so predsednike, tako da so jih tekom dveh let imeli nič manj kot osem. Članov pa so imeli na papirju kakih 30. List pa so pošiljali vsem, ne glede na to so li plačali ali ne, ter jim ga pošiljajo še danes, čeprav ga je večina že večkrat vrnila. Če »Reichsbund« povsod tako gospodari kakor na Pragerskem, ga bo kmalu slana vzela z njega voditelji vred kakor ga je vzela na Pragerskem z Grosom e tutti quanti.

Da pa je bil Gros zares imeniten predsednik, tako da ga niti »Reichsbund« ni mogel rabiti, kaže sledeče pismo »Kamerada« Ertla, ki nam ga je veter slučajno prinesel. Pismo se glasi:

Dunaj, 30. januarja 1914.

Vsled dospelega nam poročila o gospodu Karlu Grosu, proti kateremu se je dvignilo na časti žaljive zelo težke očitke, ter radi dejstva, da je omenjeni največ kriv na propadanju naše podružnice na Pragerskem, je bilo glavno vodstvo primorano na svoji seji z dne 15. t. m. gospoda Grosa črtati iz liste članov. O tem je obvestiti imenovanega, kakor tudi sedanjega predsednika tovariša Soretza (pragerman iz Slovenskih Goric. Uredništvo.) potom priporočnega pisma obenem s tem, da je v sedanjih razmerah izključen nadaljnji obstoj podružnice. Na drugi strani pa moramo na Pragerskem izvršiti narodno dolžnost, kar zahteva vztrajnega dela. Raditega se obračamo do Vas velečleneni gospod tovariši, da prevzamete zopetno zgradbo podružnice v svoje roke, ker Vam največ zaupamo ter Vas prosimo za pripravnne predloge.

Z zvestim nemškim pozdravom

Glavno vodstvo »Zveze nemških železničarjev v Avstriji«.

Ertl, s. r.

Vsak komentar k temu bi bil odveč. Grosa pa poznamo dovolj. Pred par leti je dobil brco od naše organizacije, sedaj pa od »Reichsbunda«. Če se hoče spokoriti in objokavati svoje grehe, mu ne preostane drugega, nego da pristopi k »Verkehrsbundu« in vzame rožni venec v roke; morda bo tam imel več sreče. Saj bi ga pa bilo res fino videti tako.

Ko se je Gros pred tremi tedni odpeljal v Gradec, kamor je premeščen, so ga pragerski premikači pri odhodu pozdravili z žvižganjem in Abzug-klici. Nekdo pa mu je v slovo še zaklical, da ima njegov pes več časti na repu kot Gros kakor je dolg in širok. Njegove pristaše pa je bilo sram in zato so raje ostali doma ter ga niso prišli pozdravit. Druge nesreče ni bilo.

Nabrežina. Menili ste morda že, da je pri nas postalo vse boljše, nego je bilo poprej, ker se že tako dolgo nismo oglašili v listu. Vendar pa na naši postaji ni vse v redu, kakor bi moralo biti. Immo namreč tu uradnika Celiča, ki so mu uslužbeni trn v peti. Pred kratkim je neki vlakovodja po 39-urni službi prišel v pisarno, kjer ga je omenjeni gospod takoj surovo nahrulil. Ko mu pa je vlakovodja mirno odgovoril, ga je uradnik zmerjal ter podil iz pisarne, pri čemer ga je imenoval »Frechling« (predrznjež). Ali gospod Celič res misli, da lahko uganja z osebjem, kar hoče? Naj si le nikar ne misli, da je osobje le zato tu, da bi ga taki naduteži zmerjali. In če mirno odgovarja, ga ni treba še povrh zmerjati s predrzneži. Vidi se, da se je na tem gospodu izgubil pravi komisi knof, ki zahteva ovčje potrpežljivosti od podrejenih. Ali svetujemo mu, naj nekoliko pomisli, da je tudi on železničarja sin in da se mu ne bi dobro zdelo, če bi ga kdo zapodil, zlasti pa po tolikih službenih letih, kot jih ima dotični vlakovodja. Zadanese navedemo samo to, da s tem posvarimo tega gospodiča. Opozarjamo ga pa obenem, da tako ravnanje naj opusti, kajti če bi se kaj takega ponavljalo, bi morali napeti druge strune. Osobje se ne pusti več kar meni nič tebi nič zmerjati. Zapomnite si to, gospod Celič!

Opozoriti pa moramo tudi tistega gospoda, ki se je hotel vmešavati v gori navedenem slučaju, naj se vbodoče nekoliko bolje prepriča o resnici. Predno se kje vmeša. Bolje bi bilo na mestu, da gospoda Celiča pouči, kako se mora obnašati napram uslužbencem.

Jesenice. (Iz bliejske proge.) Tu imamo nekega in prav prijaznega prožnega mojstra, ki sliši na ime Gorup. Temu gospodu pa za sedaj prav prijazno svetujemo, da naj prej pometa pred svojim pragom in potem šele pred drugimi. Upamo, da bo kmalu konec takim stvarjem kakor jih on uganja, ker drugače bi morali kaj več izpregovoriti.

Domače vesti.

Lepe zmage južnih železničarjev. Pri volitvi delegatov v poklicno zadržno zavarovalnico **zoper nezgode** na avstrijskih železnicah so južni železničarji dosegli lep uspeh. Oddanih je bilo 21.304 glasov, od teh 1144 praznih, 777 razpršenih. Socialno demokratični kandidat sodr. Henrik **Zwenk** je dobil 17.445 glasov kot delegat, sodr. Robert **Scherbaum** pa 17.335 kot namestnik.

Krščansko socialna kandidata sta dobila: Eller 1223, Böhm 1280. Nemško nacionalni Dworschak (pangerman!) je dobil 1037, nadsprevodnik Senics v Trstu pa 980 glasov.

Pri volitvah v nadzorovalni komite skladišča živil na južni železnici je naša lista kandidatov prodrla z lepim uspehom.

Izvoljeni so sledeči sodrugi:

V kategoriji **p o d u r a d n i k o v** Anton Greiner s 731 glasovi, Ferdinand Princ s 400 glasovi; nasprotniki so dobili 114 do 168 glasov.

V kategoriji **s l u g** Henrik Engert s 3495 glasovi, Kamil Villotti s 3495 glasovi; nasprotniki so dobili 114 do 274 glasov.

V kategoriji **d e l a v c e v** Henrik Nevesely s 4256 glasovi, Fran Toth s 4255 glasovi; nasprotniki so dobili 256 do 309 glasov.

Ti dve volitvi sta pokazali, da nacionalci in klerikalci nimajo mnogo pričakovati med južnimi železničarji. O raznih drugih žoltih rastlinah pa niti govora ni. Vidi se, da železničarji vpoštevajo geslo: »V slogi je moč« in da prezirajo sebična stremjenja malega števila razdiralcev železničarske sloge.

Kaj pa je to zopet? Da je klerikalizem vedno bolj triumf v naši blaženi Avstriji, nam pričajo vedno novi dokazi. Rimski gardi se udinja vse, kar je kapitalističnega. Pokornim slugam klerikalizma pa se je pridružila tudi južna železnica. Ugoden veter nam je privel na uredniško mizo nekakšen »avizo«, ki se glasi:

Naznanilo št. 34.

Štev. 2253.

»Množijo se slučaji, da se uslužbenci obračajo do župnijskih uradov, kjer so bili poročeni, da se jim vrne krstni list, ki se ga hrani med poročnimi akti, ker ga baje rabijo v pokojniških zadevah.

Nastavljeno osobje se s tem obvešča, da se poročnih aktov v nobenem slučaju in pod nobenimi pogoji ne more izročati zasebnim strankam in da je torej brezpredmetna vsaka prošnja pri župnijskih uradih v tem oziru.«

Tako »avizo«! Sedaj pa vemo, pri čem smo! Dovolimo pa si prav uljudno vprašanje: Kdo pa plača poročne akte, pristojbine in kolke? Doslej jih je še vselej moral plačati tisti, ki se je poročil, in sicer prav mastno! Sedaj pa bi lastnik niti svoje lastnine ne smel zahtevati od župnih uradov. Ali se je južnoželezniška uprava pri tem uklonila farski požrešnosti samo zaradi tega, da župniki več »zaslužijo« z izdelovanjem novih dokumentov? Tega pa res še nismo vedeli, da mora južnoželezniška uprava proti svojemu osobju pomagati farski dobičkaželjnosti. Če ima južnoželezniška uprava še količjak samozvesti, bo to uvaževala in se sramovala svojega početja. Nadaljna posledica tega pa bi morala biti, da prekliče tak nezmišlju ukaz.

Po Keilingovem zgledu. Keiling, ki je, kakor znano, popolnoma hladnokrvno ustrelil ob času tiskarskega izpora sodruga Solingerja in ki je bil za ta junaški čin od meščanskih porotnikov skoraj oproščen, je dobil v Gradcu posnemovalca. V Gradcu stavkajo od 1. aprila dalje krojači. Nekateri mojstri so dobili stavkokaze in eden teh stavkokazov Ant. Mataschitz je streljal na zaupnika krojaške organizacije sodruga Kosela, ki ga poznajo tudi ljubljanski krojači dobro. Sodruga Kosel je bil neko soboto zvečer okoli pol osmih v redakciji »Arbeiterwille« in je tam dejal, da je tako truden, da pojde takoj k počitku. Šel je iz redakcije proti domu, in ravno pred njegovim stanovanjem mu je zastavil pot stavkokaz Mataschitz in vprašal Kosela, zakaj da ga nazivljejo organizirani krojači stavkokaz. Kosel je odgovoril, da ga ni on nikdar tako imenoval. V tem trenutku je pa izvlekel Mataschitz iz žepa revolver in ustrelil. Oddaljen je bil komaj en korak od Kosela. Zadel ga je v prsi. Kosel je začutil skelečo bolečino v prsih, imel je pa še toliko moči, da je zbežal. Na begu se je obrnil in videl, da leti Mataschitz za njim, držeč v roki še vedno revolver. Stražnik je nato spremljal Kosela v bolnišnico, kjer so ga preiskali takoj z Röntgenovimi žarki. Krogla je obtičala v prsni votlini. Rana je nevarna, Koselovo življenje pa ni v nevarnosti. Operacije za enkrat ni potreba. Ko bi ne bila odletela krogla ob gumbu telovnika, bi bil Kosel takoj mrtev. Po atentatu se je javil Mataschitz sam na policiji z izpovedjo, da je ustrelil Kosela. Mataschitz je pri zaslišanju tudi izpovedal, da je hotel streljati še enkrat, da se pa ni hotela sprožiti druga krogla. Mataschitz je dejal, da je streljal za to na Kosela, ker ni dobival stavkovne podpore in je zato delal. Stavkovni odbor graških krojačev izjavlja, da bi bil dobival Mataschitz stavkovno podporo za neoženjene, če bi ne bil sam priznal, da je delal za tvrdko Rosental. Mataschitz je bil pred dvema leti organiziran; pri neki veselici krojačev je poneveril denar in ko so ga sodrugi zaradi tega grajali, je postal sirov in izstopil iz organizacije ter dejal, da se bo že maščeval. Mataschitz je zelo nasilen

človek. Ko mu je bil ob sedanjosti stavki sporočil stavkovni odbor, da ne bo dobil podpore, ker je delal, je dejal proti ženi nekega krojača, da bo že še enega ohladil, preden se odpelje iz Gradca. Mataschitz so prepeljali še zvečer k deželnemu sodišču. Zagovarjati se bo moral zaradi poizkušene umora.

Inozemstvo.

Švica.

Posnemanja vredno. Centralno vodstvo socialno demokratične stranke v Švici je razposlalo vsem lokalnim organizacijam okrožnico s pozivom, da praznujejo 1. majnik brez alkohola. Na ta poziv so sklenile pred vsem organizacije v Bazileji in Curihi, da izvedejo praznovanje 1. majnika brez alkohola. To je v resnici kulturni napredek in tudi naše organizacije naj resno razmišljajo o tem.

Srbija.

Nove železniške zgradbe. Kakor poroča list »Pravda« iz Beograda, je vlada sklenila predložiti zakonske načrte o novih železniških zgradbah skupščini dne 8. maja t. l. Po zakonskem načrtu bodo zgradbeni stroški znašali okoli 210 milijonov dinarjev (200 milijonov kron). Namerava se graditi sledeče proge: Skoplje—Bitolj, Priština—Frizrend, Prilip—Štip in Mitrovica—Uvač, izgradbo proge Beograd—Požarevac—Prahovo in razširjenje beograjskega glavnega kolodvora. Ker pa se zahteva za izpopolnjevanje in oboroženje armade tudi 210 milijonov dinarjev, bo novo posojilo znašalo 420 milijonov dinarjev. Tozadevna pogajanja bodo baje kmalu zaključena.

Rumunija.

Izguba železničarske organizacije je zelo občutna. Organizacija, ki je štela že 18.500 članov, je bila uničena po zakonu, ki ima svoj postanek zahvaliti »liberalni« vladi. Zakon je odvzel koalicijsko pravico vsem državnim delavcem. — Izmed 133.000 industrijskih delavcev v Rumuniji je organiziranih 9708. Število članov je bilo sicer že naraslo na okroglo 14.000, toda je vsled vojne in krize nazadovalo. (Iz poročila za leto 1912.)

Zedinjene države.

Po uradni statistiki je bilo leta 1913 na tamošnjih železnicah zaposlenih 1.669.809 oseb. Povprečna plača je znašala za okroglo 5000 uradnikov central po 12,99 dolarjev na dan (1 dolar = K 4,96), za 10.196 drugih uradnikov po 6,27, za 75.513 pisarniških nastavljenecv v centralah po 2,49, za 38.277 postajnih delavcev po 2,17, za 153.117 drugih postajnih nastavljenecv po 1,89, za 63.396 strojevodij po 4,79, za 66.376 kurjačev po 2,94, za 48.200 vlakovodij po 4,16, za 133.221 oseb ostalega voznega osobja po 2,88, za 55.207 strojedelnikov po 3,14, za 65.989 tesarjev po 2,54, za 226.785 drugih delavniških delavcev po 2,24, za 44.466 prožnih predelavcev po 2,07, za 363.628 drugih prožnih delavcev po 1,50, za 40.005 premikačev in strežajev po 1,74, za 41.196 telegrafistov po 2,44, za 10.436 v trajektnem (prevoznem) prometu zaposlenih po 2,34 in za 227.779 ostalih in pomožnih delavcev po 2,08 dolarjev na dan.

Italija.

Mezdno gibanje železničarjev. Italijanski železničarji so v spomenici predložili vladi svoje zahteve. Stavili so rok do 15. aprila in sklenili proklamirati stavko, če se njih zahtevam ne ugodí. Meščansko časopisje hoče javnosti natveziti, da bi letni izdatki znašali 90 do 100 milijonov lir, dočim bi pa v resnici znašali samo okoli 35 milijonov lir. Zahteva se enotno dnino treh lir za osobje najnižjih kategorij. To zvišanje bi prišlo v prid okoli 190.000 nameščencem in bi stalo okoli 20 milijonov lir. Potem se zahteva uvedbo mesečne plače za vse kategorije, katerih imajo nekatere še danes dnino. Stroški v to svrhu so zelo majhni. Tretja zahteva se nanaša na odpravo konduktorskih list in na njih podlagi podeljevanih odškodnin in plačilnih dodatkov. Ta zahteva bi vsebovala prihranek 7 milijonov lir. Za nočno službo se zahteva 1 liro

doklade za noč: več izdatkov okoli 6 milijonov lir. — Nadalje se zahteva skrajšanje delovnega časa in boljše razdelitev službenih ur. Večji izdatki so preračunani na 20 milijonov. Končno se zahteva zboljšanje starostnega zavarovanja, kar bi stalo okoli 5 milijonov. Vsega skupaj bi torej zahteve znašale 51 milijonov lir večjih izdatkov. Ker pa se priarani na drugi strani 7 milijonov, bi ostalo samo 44 milijonov. Od teh pa bi 5 milijonov za starostno oskrbo ne obremenilo državnega proračuna, temveč pokojninsko blagajno, bi ostalo samo 39 milijonov v breme državnega železniškega obrata, in še ta svota je visoko računana.

Tudi poštni in brzojavni uslužbenci se namravajo pridružiti železničarskemu gibanju. Najbrž pa tudi uslužbenci sekundarnih železnic ne bodo zamudili prilike, ter se bodo istotako pridružili gibanju.

Iz okrožnic in uradnih listov.

Izpremembe delovnega reda za progovzdrževalne delavce južne železnice.

§ 3.

Sprejem (čez 40 let).

Odstavek 4: »če so bili že prej v uporabi pri c. kr. priv. južni železnici in če niso bili odpušteni vsled kaznjivega dejanja.«

§ 4.

(Vporaba.)

Ako se »nestalne« delavce ...

§ 5.

Odstavek 3—5. Dnevni normalni delovni čas — izvzemši ob sobotah — je določen v poletnih mesecih, to je od 26. februarja do 25. oktobra od 7. ure zjutraj do 6. ure zvečer s poldrugournim (1 in pol ure) opoldanskim odmorom, v zimskih mesecih, to je od 26. oktobra do 25. februarja pa od 7. ure zjutraj do 5. ure zvečer s poldrugournim opoldanskim odmorom. Ob sobotah — v zimskih kakor poletnih mesecih — traja normalni delovni čas s polurnim odmorom od 7. ure zjutraj nadalje do 12. ure opoldne. Za krajši delovni čas ob sobotah in v zimskih mesecih ostane dnina neprikrajšana. Če se iz prometnih ozirov ne more držati predpisanega delovnega časa — v poletnih mesecih 9 in polurnega, v zimskih mesecih 8 in polurnega, oziroma ob sobotah 6 in polurnega — tako da nastane krajši delovni čas kot je predpisan, ostane vkljub temu dnina neprikrajšana.

§ 6.

Odstavek 5. Ob sobotah konča delo že ob 12. uri opoldne.

§ 14.

Čezurno delo, to je med 5. in 7. uro zjutraj in od 6. do 8. ure zvečer se plača poldrugokratno; nočni čas, oziroma nočno delo, to je od 8. ure zvečer do 7. ure zjutraj — s poldrugournim odmorom opolnoči — se plača podvojeno. Vsako pričetno uro se plača kot celo. Če pa konča kako nočno ne pred polnočjo, pač pa še pred 5. uro zjutraj, se vkljub temu plača vso nočno dobo. Za službene opravke ob nedeljah in praznikih se plača podvojeno tisti čas, ki se ga dovrši v službi.

Odstavek 14. (Zaračunanje in izplačevanje.) Izplačevanje zapadlih mezd se vrši ob dnevu, ki se ga določi za vsak izplačevalni kraj med 26. in 29. vsakega meseca po možnosti v zaprtih prostorih, in sicer najmanj eno uro pred koncem dela. Obenem se izroči plačilni listek, na katerem mora biti označen skupni zaslužek, odbitki in pa znesek, ki se ga izplača.

§ 18.

Predčasen izstop.

Zadnji odstavek naj se črta. (Dolžnost povračila.)

Naročaito in podpirajte delavsko časopisje!

Raznoterosti.

Kapitalizem in cerkev. Na kongresu anglikanske cerkve v Zedinjenih državah je govoril tudi socialistični škof Spalding iz Utahe. Če bi njegove globoko premišljene besede upoštevali tudi katoliški duhovni v Evropi in Ameriki, bi jim to prav nič ne škodovalo. Škof Spalding je dejal med drugim:

»Molimo Boga v veliki cerkvi, kakršna je ta, v kateri smo zbrani, ali kar popolnoma pozabljamo na globoki prepad onkraj ceste. Gledamo bogato duhovniško obleko naših škofov in duhovnikov, ali prav nič ne mislimo na to, da imajo milijoni članov naše cerkve le cunjice za obleko. Tukaj razpravljamo o teologičnih vprašanjih, imenih in rekih, pa pozabljamo na milijone ljudi, ki zastonj zahtevajo mezdo, s katero bi lahko živeli. Razpravljamo o himnah in molitvah in pozabljamo, da ima na tisoče in tisoče naših somoščanov pretežno srce, da bi peli, da je njihovo vero beda tako omajala, da so pozabili molitev. Brez pretiravanja lahko trdim, da znašajo letni dohodki vsakega udeleženca tega kongresa desetkrat več, kakor povprečni zaslužek ameriškega delavca. To se pravi, da vsakdo od nas dobi na leto povprečno 3500 do 9500 dolarjev. Kako bi vam ugajalo, če bi morali živeti le z desetino te vsote? ... Če dobiva vera denarno podporo, tedaj prihaja ta podpora od dobičkov kapitalistov; ne od mezd delavcev. Zato obstaja cerkev po sodbi razrednozavednega delavca le vsled daril kapitalistov, in cerkev omogočuje kapitalistom, da izžemajo revne. Tudi dohodki iz lastne cerkvene posesti so mogoči le vsled ropa iz preteklosti. Zato sili misleče delavce samospošovanje, da zamujejo to organizirano krščanstvo kakor dobroto, kakor zaničujejo vsled samospošovanja vsako dobroto. Delavec misli: Kapitalist plačuje duhovnika, torej je kapitalist njegov gospod. Ali ne misli kapitalist prav tako? Kaj naj torej stori cerkev? Sprejme naj resnico, ki jo je razkrila delavska demokracija: Da je delo, ne pa kapital, temelj produkcije. Zahtevam, da gre cerkev v boj proti kapitalističnemu sistemu, ker kapitalistični sistem izkorišča moze, žene, celo otroke.«

Dobro je označil škof Spalding cerkev v službi kapitalizma. Ali najbrže bo ostal njegov klic brez odmeva pri sobratih v talarju, zakaj težko bi bilo cerkvi živeti brez kapitalizma. Cerkev je dandanes preslaba, da bi živela iz lastne moči, zato se mora opirati na drugo silo, kar pa seveda brez protiuslug ne gre. Zato pa uči cerkev: Hlapci in gospodje morajo biti, delavec bodi podložen svojemu gospodarju ...

Iznajditelj mrtev. V Newyorku je umrl Jurij Westinghouse, duševni velikan v inženirstvu in iznajditelj zračne zavore za železniške vlake in vozove ulične železnice, ki nosi njegovo ime. Star je bil 68 let.

Westinghouse je postal iznajditelj s 15. letom. Izumel je rotacijski stroj. Štiri leta kasneje je zgradil stroj, s katerim se je potegnili železniške vozove na tir, ki so skočili raz njega. V 21. letu je prosil Kornelija Vanderbilta denarne pomoči, da bi svojo največjo iznajdbo — zračno zavoro prišel izdelovati. Ošabni denarni mogotec ga je spodil in mu rekel, da nima časa, da bi se pečal z norci. Pravi bedak je bil v resnici Vanderbilt, ki ni znal drugzega kot dreti druge ljudi. Ta odgovor pa tudi dokazuje, da bi človeški ženij še marsikaj vstvaril, ako bi ne živeli v kapitalistični človeški družbi, v kateri imajo prvo besedo denarni mogotci.

Iz organizacije.

Seja upravnega komiteja dne 18. marca 1914. 1. Podpore: a) posmrtno odpravninski sklad: za 27 slučajev se dovoli 3050 kron; b) iz društvenih sredstev (skupaj 105 slučajev): dovoli se za 88 slučajev 1970 kron, 11 slučajev se odkloni, 6 pa odkaze krajevnim skupinam v svrhu podpore. 2. Pravovarstvo se dovoli za 44 slučajev, enega se odkloni. — Rešitev došlih vlog, poročila.

Seja centralnega odbora dne 1. aprila 1914. — Poročila o situaciji in raznih akcijah, ki so v teku ter o zadnjih sejah socialno zavarovalnega odbora.

Vsem krajevnim skupinam!

Letošnje zborovanje delegatov naše organizacije se vrši dne 20., 21., 22., 23. in 24. maja na Dunaju v veliki dvorani železničarskega doma, V. okraj, Bräuhäusgasse 84.

Dnevni red in druge natančnejše določbe glede na odposiljatev delegatov itd. se bo vodstvom skupin naznanilo potom okrožnice.

Oficielni redni občni zbor Splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo se vrši v nedeljo, dne 24. maja 1914 v železničarskem domu s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo predsednika.
2. Blagajniško poročilo.
3. Poročilo kontrolne komisije.
4. Volitve.
5. Izprememba pravil.
6. Predlogi in vprašanja.

Centralno vodstvo.

Pozor člani!

Gosp. dr. M. Weltmann, kopališki zdravnik in specialist za protin, revmatizem, nevralgijo v Pištjanu na Ogrskem je pripravljen nuditi 50odstotni popust za zdravljenje članom naše organizacije, ki so brez sredstev in pridejo v Pištjan, da se tam zdravijo v kopelih.

Naznanjamo to ugodnost našim članom in priporočamo, da se je poslužijo.

Centralno tajništvo.

Posmrtninski sklad.

Od 27. februarja do 28. marca se je izplačalo posmrtno odpravnino za sledeče slučaje:

44. Kohl Josip, Ustje	200 K
45. Bertaich Henrik, Neudeck	50 »
46. Korzan Peter, Strij	200 »
47. Kubisztal Mihael, Rožvadov	100 »
48. Karasek Vaclav, Rudig	100 »
49. Hofer Katarina, Hartberg	100 »
50. Teugler Oton, Favoriten IV.	100 »
51. Blas Leopold, Steyr	200 »
52. Helmich Anton, Neudau	50 »
53. Welser Josip, Landek	100 »
54. Gabriel Marija, Kraljevi Gradec	100 »
55. Kunze Fran, VI. Meserichi	100 »
56. Klein Vincenc, Ustje	100 »
57. Dvornik Ivan, Sajbuš	100 »
58. Blažek Ivan, Mistek	200 »
59. Stöger Alojzij, Knittelfeld	100 »
60. Wimmer Ivan, Solnograd	100 »
61. Martinc Barbara, Beljak I.	100 »
62. Ulanovski Ana, Sucha	50 »
63. Winkler Ana, Kraljičin dvor	50 »
64. Kerschbaumsteiner Berta, Kl. Reifling	100 »
65. Majurek Ivan, Favoriten II.	100 »
66. Blachfellner Lovro, Saalfelden	200 »
67. Neliba Josip, Jincec	100 »
68. Schmidtner Suzana, Hütteldorf	100 »
69. Pokorny Fran, Tannwald	200 »
70. Marschner Marija, Češke Kamenice	100 »
71. Wolfisberger Matija, Schärading	200 »

Izplačan znesek 3300 K

Umrlo je 19. članov in 9 žen.

Iz stranke.

Mednarodni socialistični kongres. Izvrševalni komite mednarodnega socialističnega biroja sklicuje mednarodni socialistični kongres za 23. do 29. avgusta t. l. na Dunaj.

Dnevni red kongresa je sledeči: 1. **Brezposelnost;** poročajo v komisiji: Molkenbuhr (Nemčija), Macdonald (Velika Britanija), Vaillant (Francija). 2. **Draginja;** poročajo v komisiji: S. Webb (Velika Britanija), Oton Bauer (Avstrija), dr. Justo (Argentinijska). 3. **Imperializem in razsodišče;** poročajo v komisiji: Keir Hardie (Velika Brita-

nija), Haase (Nemčija), Jaurès (Francija), Vliegen (Nizozemska in Danska). 4. **Alkoholizem;** poročevalci v komisiji: Vandervelde (Belgija), Wurm (Nemčija). 5. **Grozote ruskih ječ;** poročajo v komisiji Liebknecht (Nemčija).

Za kongresni lokal se je najelo veliko dvorano glasbenega društva.

Razdelitev glasov posameznih sekcij je sklenil mednarodni biro takole:

Po 20 glasov: Nemčija, Avstrija (s Čehi vred), Francija, Velika Britanija, Rusija, Zedinjene države;

po 12 glasov: Belgija, Švedska;

po 10 glasov: Danska, Poljska, Italija;

po 8 glasov: Finska, Nizozemska, Ogrska, Hrvaška;

po 6 glasov: Španija, Norveška;

po 5 glasov: Turčija;

po 4 glasove: Argentinijska, Bolgarija, Rumunija, Srbija, Švica;

po 2 glasova: Luksemburška, Portugalska, Bosna in Hercegovina, Kanada, Grška, Japonska, Kitajska, Južna Afrika, Mehiko, Kuba, Brazilija, Čile, Urugvaj, Avstralija.

Po sklepu mednarodnega biroja sme biti kvečjemu šest delegatov za vsak glas sekcije ali stranke.

Poročila o shodih.

Trst V. Dne 7. aprila t. l. se je vršil v gostilni »Internacional« (ulica Rinaldo Carli) dobro obiskan shod, ki ga je priredila tukajšnja skupina vlakopospeševalnega osebja. Razpravljalo se je o turnusih, ki so za osebje zelo neugodni in naporni. Pri vsem tem pa skuša uprava pri vsaki sestavi turnusov iste še poslabšati. O zadevi turnusov ter preureditvi časa službe in počitka je poročal sodrug Steiner iz Gorice. O poročilu se je razvila živahna debata, ki se je udeležilo mnogo navzočih. Nato se je izvolilo člana deputacije, ki gre skupno z goriškimi k železniškemu ministru, da tam predloži spomenico z zahtevo po preureditvi časa službe in počitka.

K drugi točki dnevnega reda je sodrug Skobl poročal o splošnem položaju železničarjev ter z mnogimi primeri pokazal, kako izkorišča železniška uprava brezbržnost uslužbencev in jim od dne do dne jemlje več pravic, za katerih pridobitev so se železničarji morali boriti leta in leta. Dokazal je, da ravno brezbržnost slabi osebje v boju proti prekanjenemu podjetju. Iz tega položaja pa ni drugega izhoda kot velika in močna organizacija, ki obsega vse železničarje brez razlike kategorije in narodnosti.

Nabrežina. Dne 1. aprila t. l. se je vršil shod tukajšnje krajevne skupine naše organizacije, na katerem se je poročalo o podpornem skladu. Blagajnik sklada sodr. Frank je poročal, da se je meseca marca t. l. izplačalo podpore štirim članom, vsakemu po 30 kron. Prebitek v blagajni je znašal K 52.50. Sklad šteje sedaj 70 članov.

Nato se je razvila debata o vprašanju, kako visoka naj bo podpora vbodoče. Debate so se vdeležili sodrugi Deisinger, Hladnik, Kleisternik in Prinčič.

Sklene se, da se že prvi mesec izplača podpora po 30 K do sedmih mesecev. Člane skupine pa se pozivlja, da v čimvečjem številu pristopijo skladu.

Ko je bil dnevni red izčrpan, je predsednik zaključil lepo uspeli shod.

Jesenice. Dne 5. aprila t. l. se je vršil na Jesenicah shod prožnih delavcev, ki je bil dobro obiskan. Na shodu je sodrug Črnologar poročal o avtomatiki prožnih delavcev, ki je, kakor znano slabša od one za druge delavce. Debate, ki se je na to vršila, se je udeležilo več navzočih, nakar se je sprejelo resolucijo, ki zahteva za prožne delavce zboljšanje avtomatike. — Resolucijo so podpisali trije na shodu izvoljeni zaupniki, ki so jo potem predložili službenim potom na ravnateljstvo. — S pozivom, da se vsi delavci trdno oklenejo svoje razredne organizacije in da jo s tem ojačajo v svrhu dosege svojih zahtev, je predsednik zaključil lepo uspeli shod.

Naznanilo shodov.

Shod prožnih delavcev obeh železnic v Ljubljani, ki smo ga že naznanili krajevnim skupinam s posebnimi vabilili, se vrši v nedeljo dne 3. maja t. l. ob pol 12. uri predp. v areni Narodnega doma v Ljubljani, ne pa „pri levu“, kakor je bilo prvotno naznanjeno.

Prožni delavci! Prihitite vsi iz vseh krajev na ta velevažni shod ter z obilno udeležbo pokažite, da si ne pustite kratiiti svojih pravic! Vsi na plan!

Logatec: V soboto dne 4. maja t. l. ob 7. uri zvečer se vrši pri Hodniku železničarski shod. K polnoštevilni udeležbi vabi

odbor.

Jesenice. Tukajšnja krajevna skupina naše organizacije priredi skupno s kovinarsko organizacijo dne 3. maja t. l. predpoldne ob 10. uri v dvorani »pri jelenju« na Savi **majniški shod**. Ker se ta shod vrši ta dan namesto 1. maja, pričakujemo obilne udeležbe. Na shodu poročča sodrug **Etbin Kristan**.

Ravnoisti dan popoldne se napravi izlet na Dobravo. Odhod točno ob 2. uri popoldne. Zbirališče je v kavarni nasproti konsumnega društva za Ljubljano in okolico. Pridite točno. Posebnih vabil se ne bo razdajalo.

Književnost.

Majski spis: »Slava prvemu maju!« je izšel z naslednjo vsebino: Delo Podoba. — Delavec. Pesem. C. Golar. — Petindvajset let... — Med odmorom. Podoba. — Nagelj. Pesem. C. Golar. — Pravljica. Po Mark Twainu. Georges. — Rudar Boltežar. F. — Rudarji prihajajo iz jame. Podoba. — Novi ljudje — to so delavci... Govor Karla Marksa. — Naša pot. Štebi Alojzija. — Selalec. Pesem s podobo. Selim. — Delaj — počivaj. — Verzi. Zvonimir Kosem. — Lev Nikolajevič Tolstoj s podobo. Štebi Alojzija. — Ne obsojamo! — Majski spis je tiskan v dveh barvah in lepo opremljen. Organizacijam in sodrugom priporočamo, da ga čimprej naroče pri upravi »Zarje« v Ljubljani. Posamezna številka velja le 20 vinarjev.

»Naši Zapiski«. Zaradi tiskarskega izpora so izhajali »Naši Zapiski« neredno. Sedaj izhajajo zopet redno. Priporočamo iskreno sodrugom in prav posebno organizacijam, da naročajo za svoje knjižnice »Naše Zapiske«, ki so važna revija za razširjenje socializma po Slovenskem. Delavske knjižnice ne smejo biti brez »Naših Zapiskov«! Knjižničarji, pregledajte, kje jih še ni! Naročnina za vse leto je v Avstro-ogrski 5 K; za organizirane delavce in dijake na leto 3 K 60 v. Posamezna številka 80 vin., za org. del. in dijake 60 vin. — Prihodnja številka izide dne 1. maja.

VSEBINA ŠTEV. 8. Z DNE 15. APRILA 1914.

Članki: Duševni moment v razrednem boju. Obzor. Socialistični cilj. Karteli. Transportni dohodki avstrijskih železnic leta 1913. Zemljiška last Provijsijski sklad c. kr. državnih železnic. Poraz železniškega ministrstva v socialno zavarovalnem odseku. Četrtsotletnica majniškega praznovanja.

Listek: Kos kruha.

Domače vesti: O § 14. Avstrijski Zabrn.

Inozemstvo: Volilni boj na Švedskem. Armada nad vlado!

Socialni pregled: Združenje industrijev. Socializem v Severni Afriki. Strokovne organizacije in lanska gospodarska kriza.

Iz stranke: Poziv sodrugom zaupnikom. Naznanilo socialno demokratičnim organizacijam in zaupnikom!

Iz-črkrožnic in uradnih listov: Ponovni spremem delavcev, ki so bili poklicani v vojaško službo.

Poročila o shodih: Shod progovzdrževalnih delavcev južne železnice. Zanimiva zborovanja.

Naznanila shodov: Konferenca voznih zapisovalcev južne železnice. Spodnja Šiška. Ljubljana II. Ljubljana I.

Zadružništvo.

Delavske zadruge za Trst, Istro in Furlanijo v Trstu
registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

X. zadružno leto od 1. julija 1913 do 30. junija 1914.

Mesečni račun.

Razpečano blago.

Zadružna doba 1913/14	1912—1913 stopnjevanje.	
Julij	K 261.590:35	117.755 85 143.834:50
Avgust	„ 280.064:71	122.047:42 158 017:29
September	„ 295 665 65	142.382:06 153.283:59
Oktober	„ 351.259 35	201.921:76 149.337:59
November	„ 345.033:23	210.598:68 134.434:55
December	„ 410 881:75	213.325 53 197.556:22
Januar	„ 384.812:27	201.433 93 183.378:34
Februar	„ 338.308:02	200.029:36 138.278:66
Marc	„ 393.516:60	263.489:12 130.027:48
	3.061.141:93	1.672.983 71 1.388 148:22

Člansko gibanje.

Vpisanih udov do 30. marca 1914	10396
„ „ „ 30. junija 1913	8055
Narastek v 9. mesecih	2341

Hranilni oddelek.

Stanje vlog do 30. marca 1914	K 544.249:54
„ „ „ 30. junija 1913	310 966 58
Narastek v 9. mesecih	K 233.282:96

Od 1. julija 1913 do 30. marca 1914 razdelilo se je v slučajih bolezni ter vdovam in srotam K 12.393 20
Od 1. julija 1913 do 30. marca 1914 se je izdalo dividend K 38.896:99

Izkupiček skladišča oblek

(obsežen že v razgledu blaga od 1. julija 1913 do 30. marca 1914).

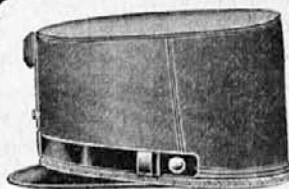
Oddelek konfekcija	K 128.057:35
„ manufaktura	„ 104.653:55
„ obuvala	„ 67.845:75
„ pokrivala	„ 25.778:15

Skupno K 326.334:80

Trst, dne 31. marca 1914.

Majski spis: Slava prvemu maju!

v dveh barvah je izšel. Naroča se pri upravi »Zarje« v Ljubljani. Organizacijam popust. — Cena izvodu 20 vinarjev, po pošti 25 vinarjev.



Adalbert Kassig

Ljubljana,
Židovska ulica.

Zavod za uniformo, krznar in izdelovatelj čepic priporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih uniformskih predmetov za železničarje, kakor: čepice, gumbe, rosete, žnore, piščalke i. t. d. Čepice zimске in letne za strojevodje, kurjače itd. v raznih oblikah po najnižji ceni. — Postrežba točna.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.



Koder prebivajo Slovenci povsod je razširjen

„Slov. Ilustr. Tednik“

Vsakdo ga rad čita.

Naročite si ga in pridobivajte mu novih naročnikov.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v

zalogi lastne tovarne

Peter Kozina & Ko.

Ljubljana na Bregu št. 20

(Cojzova hiša).



Varstvena znamka.

Cene za moške	K 14 — 17 — 20 —.
„ ženske	„ 12 — 15 — 18 —.
„ dečke 36/39	K 10 — 12 —.
„ otroke št. 22 25 26-28 29 31 32 35	K 5 — 6 — 7 — 8 —.

Garantirana kakovost

Cenejše vrste od K 1:50 naprej.

Kavarna „Central“

v Ljubljani

je pridebila priljubljeni vzorni

:: tamburaški in vokalni ::

zbor „Javor“

5 dam — 2 gospoda.

Vso noč odprto.

Vstop prost.

Kavarna „Unione“

TRST

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca.

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

40 letni uspeh, ki ga potrjuje na tisoče priznanj.

Želodčna tinktura

lekarnarja Piccolija v Ljubljani

krepi želodec, pospešuje prebavo in je odvajalna. 1 stekleničica velja 20 vin.

Naročila sprejema lekarna **G. Piccoli, Ljubljana**